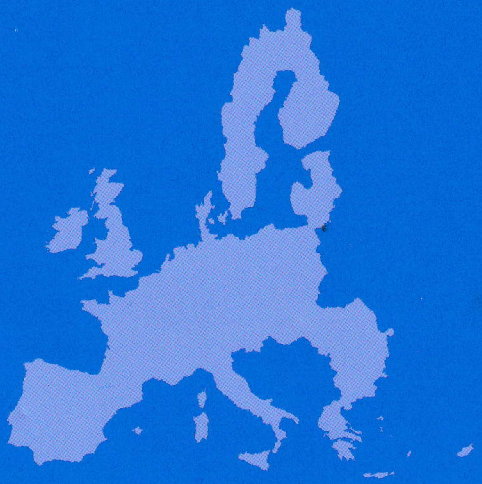
UNIVERSUL JURIDIC

Marin VOICU

Uniunea Europeană

înainte şi după Tratatul de la Lisabona

UJ

Prof. univ. dr. MARIN VOICU
- fost judecător la CEDO
- membru de onoare al Academiei Oamenilor de Știință

UNIUNEA UROPEANĂ înainte și după Tratatul de la Lisabona

I. **Procesul politic și democratic din U.E.**
II. **Cadrul general al U.E. înainte de intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona**
III. **Instituțiile și politicile U.E. conform Tratatului de la Lisabona**
IV. **Sistemul politic european conform Tratatului de la Lisabona**

Universul Juridic
București
-2009-

Cuprins

ABREVIERI 5

CAPITOLUL I. PRELIMINARII. UNELE ASPECTE ALE PROCESULUI POLITIC ȘI DEMOCRATIC DIN U.E 7

1. Tratatul de la Lisabona (17.XII.2007) și Tratatul constituțional al U.E. (29.X.2004) 7
   1.1. Aceiași autori, aceiași actori, același „tratat", sub o altă formă și denumire 7
   1.2. Europa democratică-Europa cetățenilor?! 10
   1.3. Europa administrațiilor și nu a cetățenilor 11
   1.4. Șocul referendumului irlandez din 12.VI.2008 12
2. Principalele caracteristici ale deficitului democratic din Uniunea Europeană 14
   2.1. Lumini și umbre în sistemul democratic al U.E. 14
   2.1.1. Noua birocrație și cetățeanul european 15
   2.1.2. Demagogie și aroganță „supranațională" 15
   2.1.3. CARTEA ALBĂ a Uniunii Europene - nu atât o „reformă", cât mai ales o „revoluție" în viața democratică a U.E. 16
   2.1.4. Noua ortodoxie „proeuropeană" 18
   2.1.5. Comisia - o „guvernare" tot mai puternică și tot mai ineficientă 20
   2.1.6. „Distrugeri naționale" pentru aliniere la „Standarde europene" 25
   2.2. Starea U.E. Europa contra Europa 27
   2.2.1. Paradoxurile lui Ferrand 27
   2.2.2. Reacția mass-media 28
   2.2.3. Participarea la vot și rezultatele alegerilor europarlamentare din 4-7.VI.2009 - proba deficitului de democrație din U.E. 29
   2.2.4. Necesitatea creșterii puterii Parlamentului European 32

2.3. Federalizarea și constituționalizarea Uniunii Europene 34
2.4. Evoluții și involuții în starea democrației europene. Blocajul democratic și conflictul de valori în Europa 38
1. Accentuarea euroscepticismului politic 38
2. Marile clivaje politice 40
2.1. Clivajul „stânga" și „dreapta" 40
2.2. Clivajul între „societatea transnațională" și „societatea modernă" 41
2.3. Clivajul „individ - societate" 41
2.4. Europa și naționalismul 42
2.5. Deficitul democratic și Parlamentul European 43
2.5.1. Caracteristicile Parlamentului European 43
2.5.2. Evoluția procedurilor interne și comunitare pentru alegerile europarlamentare din 1979 până în prezent 46
2.5.3. Principalele aspecte privind modul de desfășurare a alegerilor europarlamentare 54
2.5.4.Tipul de sistem electoral uniform 57
2.5.5. Condițiile de eligibilitate. Interdicțiile și incompatibilitatea candidaților 64
3. Pericolele asupra integrării europene 72
3.1. Eșecul experienței „Statului minimal" 72
3.2. Pericolele iminente 73
4. Modelele europene și globalizarea 74
4.1. Discursul European contra realității europene 75
4.2. Diversitatea politicilor sociale 76
5. Șocurile structurale - globalizarea, demografia și modul de producție 77
6. Particularități ale deficitului democratic din UE. Caracteristicile generale 78
6.1. „Uniunea aparține sferei diplomației, fără a intra încă în câmpul democrației" 78
6.2. U.E. este o „guvernare fără un guvern", situație asumată 78

6.3. Dificultatea UE de a construi o putere publică dotată cu o diplomație activă și cu o singură voce asupra marilor subiecte internaționale este notorie. 79
6.4. Afirmarea unei politici europene, autentic autonome, nu a urmărit să construiască, prin simetrie, o dublură a SUA, ci o „putere emancipată într-o ordine pluralistă care să asigure echilibrul mondial și nu să se impună ca o altă superputere"..... 80
6.5. Finanțele publice, în special în zona euro, constituie un alt domeniu în care politicile naționale nu intervin de o manieră autonomă și izolată. 80
7. Șocul lărgirii U.E. și efectele sale 81
8. Maladia „Statului – națiune" 82
8.1. Falimentul Statului-națiune..... 82
8.2. Populismul în politicile UE și ale Statelor membre 84
8.3. Europa cetățenilor contra Europei popoarelor..... 84
9. Obiectivele stangii democratice din Europa..... 85

CAPITOLUL II. CADRUL GENERAL DE FUNCȚIONARE A UNIUNII EUROPENE ÎNAINTE DE TRATATUL DE LA LISABONA (2008)..... 86
II. A. Funcționarea U.E. 86
Secțiunea 1. Construcția europeană și extinderea U.E. succesiunea evenimentelor semnificative 86
Secțiunea a 2-a. Cetățenia Uniunii Europene 92
2.1. Noțiunea de cetățenie europeană..... 92
2.2. Cetățenia europeană și tratatele 94
2.3. Cetățenia europeană și cetățenia națională..... 95
2.4. Statutul cetățeanului european 97
2.4.1. Dreptul de participare la alegerile publice 98
2.4.1.1. Participarea la alegerile pentru Parlamentul European..... 99
2.4.1.2. Participarea la alegerile locale (municipale) .. 101
2.5. Protecțiile cetățeniei europene..... 104

2.5.1. Protecția asigurată de autoritățile diplomatice și consulare ale statelor membre 104
2.5.2. Dreptul de petiționare 107
2.5.2.1. Admisibilitatea petiției 108
2.5.2.2. Examinarea în fond și posibile soluții date petiției 110
2.5.3. „Plângerea" către mediator 111
2.5.3.1. Instituția mediatorului 111
2.5.3.2. Admisibilitatea plângerilor 112
2.5.3.3. Rolul mediatorului 114
2.5.4. Dreptul de a comunica cu instituțiile și organele comunitare 115
Secțiunea a 3-a. Instituțiile și procesul de decizie în U.E. înainte de intrarea în vigoare a tratatului de la lisabona 116
1. Comisia Europeană 116
Secțiunea a 4-a. Politicile și acțiunile U.E. 123
II. B. Dreptul Uniunii Europene. Domeniile esențiale înainte de intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona 137
Secțiunea a 5-a. Izvoarele dreptului U.E. și ierarhia normelor comunitare 137
Secțiunea a 6-a. Caracterele (principiile) fundamentale ale dreptului U.E. 141
Secțiunea a 7-a. Acțiunile și procedura la Curtea de Justiție 142
Secțiunea a 8-a. Raportul dintre dreptul comunitar și dreptul convenției europene a drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO) 149

CAPITOLUL III. INSTITUȚIILE ȘI POLITICILE UE DUPĂ TRATATUL DE LA LISABONA 160
Secțiunea 1. Sinteze privind UE în 2008 160
Secțiunea a 2-a. Instituțiile UE conform Tratatului de la Lisabona. Schița instituțională 173

2.1.Consiliul European 173
2.1.1. Rolul Consiliului European 173
2.1.2. Compunerea Consiliului European 173
2.1.3. Președenția Consiliului european 174
2.1.4. Atribuții 174
2.1.5. Reuniunile și deciziile Consiliului European 175
2.1.6. Competențele Consiliului European 176
2.2. Consiliul (de Miniștri) 177
2.2.1. Rolul Consiliului 177
2.2.2. Alcătuirea Consiliului 177
2.2.3. Organizarea Consiliului 177
2.2.4. Sesiunile Consiliului 178
2.2.5. Rolul și competențele Consiliului 179
2.2.6. Deciziile Consiliului și cvorumul 179
2.3. Înaltul Reprezantant al Uniunii Europene 183
2.3.1. Rolul Înaltului Reprezentant 183
2.3.2. Desemnarea Înaltului Reprezentant 183
2.3.3. Funcțiile Înaltului Reprezentant 184
2.3.4. Atribuțiile Înaltului Reprezentant 184
2.4. Comisia Europeană 185
2.5 Parlamentul European 189
2.6. Organele consultative 204
2.7. Curtea de Justiție a Uniunii Europene 207
2.8. Curtea de Conturi 214
2.9. Banca Centrală Europeană 215
Secțiunea a 3-a. Politicile Uniunii Europene după Tratatul de la Lisabona 219
3.1. Politica de colaborare consolidată 219
3.2. Poltica economică și monetară 220
3.3. Cooperarea judiciară în materie civilă și penală 221
3.4. Acțiunea externă a Uniunii 223
Secțiunea a 4-a. Revizuirea Tratatelor după Tratatul dela Lisabona 226
4.1. Procedura ordinară de revizuire 226
4.2. Proceduri de revizuire simplificate 227

CAPITOLUL IV. SISTEMUL POLITIC EUROPEAN DUPĂ LISABONA. PRIVIRE DE ANSAMBLU 229
Secțiunea 1. Formarea sistemului politic european 229
1.1.Principalele etape. 229
1.2. Strategia de integrare și cooperare 233
1.3.Piața unică 234
Secțiunea 2-a. Instituțiile Uniunii Europene 235
2.1. Cele 5 instituții 235
2.2. Alte organe politice 241
2.3. Politica și modul de guvernare 243
Secțiunea a 3-a. Dreptul și politicile europene 245
3.1. Dreptul comunitar 245
3.2. Politicile comunitare 246
3.3. Partidele politice ale Europei 247
Secțiunea a 4-a. Cooperarea Statelor Membre 248
4.1. Cei 3 piloni 248
4.2. Cooperarea politică 249
4.3. Cooperarea economică și monetară 250
4.4. Uniunea Economică și Monetară 251
4.5. Cooperarea polițienească și judiciară 253

BIBLIOGRAFIE 255

269206
UNIVERSITATEA
„DUNĂREA DE JOS" GALAȚI
BIBLIOTECA 1